

Belysande om myter

Melvin Harris, Sorry, You've Been Duped, London 1986.

TV-mannen Melvin Harris har tagit sig an ett antal märkliga berättelser med anknytning till det paranormala, och tagit reda på vad som verkligen ligger bakom. Resultatet har blivit en mycket givande studie i mytbildningens mekanismer.

Flera kapitel ägnas åt "psykiska detektiver", dvs personer som påstås kunna hjälpa polisen genom att t ex med fjärrsyn (klärvoajans) tala om var en försvunnen eller mördad person kan återfinnas. En kontroll i polisarkiven visar att de flesta av dessa berättelser har mycket svag verklighetsbakgrund. Harris berättar bl a om ett känt försvinnande där polisen fick in nästan 1200 tips från personer som ansåg sig ha fått information på paranormal väg. Inget av dem var till någon hjälp i polisarbetet.

En del myter har ett skönlitterärt ursprung. Harris berättar bland annat om författaren Arthur Machen som år 1914 publicerade en novell om hur änglar steg ned från himlen och hjälpte de engelska soldaterna att driva tyskarna på flykten. Berättelsen spreds snabbt vidare, och återgavs i tidningsartiklar och predikningar som vore den sann. Machens dementier var till föga nytta.

Till Harris specialiteter hör också att spåra påstått framgångsrika spådomar. Ett av många exempel: Den mycket uppburna amerikanska spåkvinnan Jeane Dixon påstås ha förutsagt mordet på John F Kennedy. I hennes biografi står det att hon ska ha sagt: "En blåögd demokratisk president vald år 1960 kommer att mördas." Denna förutsä-

gelse ska, heter det, återfinns i tidskriften Parade, den 13 maj 1956.

I Parade, den 13 maj 1956, står det: "Vad gäller valet år 1960, tror fru Dixon att det kommer att... vinnas av en demokrat. Men han kommer att antingen mördas eller dö under sin presidenttid, dock inte nödvändigtvis under den första perioden." Om blå ögon stod det alltså ingenting, och mord var bara ett av två alternativ som angavs.

Spådomar som inte slår in blir oftast bortglömda. Harris lyfter fram ur ljustet en bortglömd episod ur spådomarnas historia. Under början av år 1939 berättade de flesta andar i de spiritistiska seansrummen i England att det skulle bli fred. Astrologer och kortspåmän hade samma budskap. Redaktören för den spiritistiska tidskriften *Psychic News*, Maurice Barba-nell, skrev den 22 juli 1939:

"Jag är övertygad om att det inte finns någon möjlighet till fel när profetian är så enhällig. Från varje välkänd ande-guide och från spiritistiska grupper i hemmen i hela världen har det kommit försäk-ringar om att England aldrig mer ska råka i krig. Även om individuella andar inte är felfria i frågor av mindre betydelse vägrar jag att tro på möjligheten av ett misstag i detta speciella fall."

Spöken, varsel, reinkarnation och andefotografier har Harris också att berätta om. Boken är en bra illustration till att ett avslöjande kan vara minst lika spännande som den oavslöjade berättelsen.

Sven Ove Hansson